

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ
ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐ
ՀՐԱՄԱՆ

№ 32 - I

«29» օգոստոսի 2022

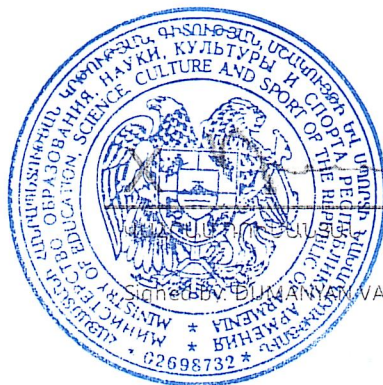
**2022-2023 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՈՒՄ ՀՀ ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶԻ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՓՈՐՁԱՐԿԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ 5-ՐԴ
ԴԱՍԱՐԱՆԻ «ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԼՐԱՄՇԱԿՎԱԾ ԾՐԱԳԻՐԸ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ

1. Հաստատել 2022-2023 ուսումնական տարում ՀՀ Տավուշի մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում փորձարկելու նպատակով «Իմ հայրենիքը» առարկայի 5-րդ դասարանի լրամշակված ծրագիրը՝ համաձայն հավելվածի:

Վ. ԴՈՒՄԱՆՅԱՆ

8/29/2022

VAHRAM 1909620211

«ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ» ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
5-ՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆ

Թեմա 1	
Ես ապրում եմ լեռնային երկրում Քարտեզն իմ գործիքն է՝ ժամանակի և տարածության մեջ	
Նպատակ	
Ձևավորել հայրենիք հասկացությունը մեկնաբանելու, տարբեր քարտեզներ ճանաչելու և կիրառելու հմտություն, հոգատար վերաբերմունք սեփական ազգի ու հայրենիքի պատմամշակութային ձեռքբերումների նկատմամբ:	
Ուսումնասիրության հարցեր	
Ո՞վ եմ ես ժամանակի և տարածության մեջ, ո՞րն է իմ հայրենիքը: Ի՞նչ է քարտեզը, քարտեզների ի՞նչ տեսակներ կան, որո՞նք են տարբեր քարտեզների առանձնահատկությունները, ինչպե՞ս կիրառել դրանք: Ինչպե՞ս է ձևավորվել տոհմաձառը՝ յուրաքանչյուր ընտանիքի ու ազգի պատմությունը: Արդյո՞ք կարելի է միշտ վստահել քարտեզներին:	
Հիմնական հասկացություն	Ենթահասկացություն
Անհատ և պետություն	«Ժամանակ, տեղ, տարածություն», «Հայրենիք»,
Վերջնարդյունք	
5.1.1 Նկարագրի իր բնակության վայրը, պետությունը, հայոց հայրենիքը, նրա աշխարհագրական դիրքը, սահմանները, պատմաաշխարհագրական միջավայրը: 5.1.2 Ներկայացնի հայրենիքի խորհրդանիշները: 5.1.3 Մեկնաբանի և կիրառի զանազան քարտեզներ: 5.1.4 Գնահատի իր համայնքի, ազգի պատմամշակութային ձեռքբերումները:	

Թեմայի բովանդակություն	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ես իմ փոքր հայրենիքում. իմ համայնքը, մարզը և երկիրը: 2. Մեր հարևանները: 3. Քարտեզների տեսակները և տարբերությունը. Արդյոք կարևոր են քարտեզները պատմության մեջ: 4. Ես ճանապարհորդում եմ Հայկական լեռնաշխարհի տարածքով՝ նահանգներ, մայրաքաղաքներ, բերդեր, ամրոցներ, եկեղեցիներ, լեռներ, լճեր: 5. Չինանշաններ և դրոշներ՝ ժամանակակից և պատմական: 	
Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
<ul style="list-style-type: none"> • Բնակավայրի քարտեզի ստեղծում • Տոհմաճառի կազմում • Հայկական լեռնաշխարհի տարածքի՝ նահանգներ, մայրաքաղաքներ, բերդեր, ամրոցներ, եկեղեցիներ, լեռներ, լճերի վերաբերյալ ալբոմի կամ գրքի ստեղծում: 	Ժամանակի և տարածություն Սովորողներն ուսումնասիրում են տարբեր մարդկանց ճանապարհորդությունները, մարդկության պատմության շրջադարձային կետերը, ինչպես նաև անհատների և քաղաքակրթության միջև հարաբերությունները, դրանց փոխկապվածությանը տվյալ անձի, ազգի և մարդկության տեսանկյունից:
Միջառարկայական կապերը թեմայում	
Մաթեմատիկա-մասշտաբ Բնագիտություն-աշխարհագրական օբյեկտների նկարագրություն Մայրենի-տեքստերի ընթերցում՝ «Հերոդոտոս, Մովսես Խորենացի, Անանիա Շիրակացի, Զենոփոն, Մարկո Պոլո և այլք»:	
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված հիմնական դպրոցի վերջնարդյունքների հետ	
Հ 15, Հ16, Հ17, Հ 25, Հ 28, Հ 30, Հ 31, Հ44, Հ45	

Թեմա 2.
Հայերի (իմ) ծագումնաբանությունը. Հայկական լեռնաշխարհի բնակիչների կյանքը, կենցաղն ու ավանդապատումները
Նպատակ
Ձևավորել հայ ժողովրդի ծագումնաբանությունը, մշակույթը, կենցաղը, ավանդապատումները, ծեսերն ու տոները նկարագրելու և վերլուծելու կարողություն: Սերմանել հոգատար վերաբերմունք ու վարքագիծ ազգային հոգևոր և նյութական մշակույթների նկատմամբ:
Ուսումնասիրության հարցեր

<p>Ի՞նչ է մշակույթը, որոնք են մշակույթի տեսակները: Ինչպե՞ս է մշակույթը կերտում մարդու, ազգի ինքնությունը: Արդյո՞ք մշակութային ավանդույթների պահպանումը կարևոր է հասարակության ինքնության զարգացման համար:</p>	
Հիմնական հասկացություն	Ենթահասկացություն
Ինքնություն	«Չարգացում» «Մշակույթ»
Վերջնարդյունք	
<p>5.2.1 Մեկնաբանի Հայկական լեռնաշխարհի բնակիչների ավանդական զբաղմունքը, առօրյա կյանքն ու կենցաղը, կյութական և հոգևոր մշակույթի բաղադրիչները (մշակույթը և կենցաղը, ազգային տարազը, խոհանոցը, կիրառական արվեստը), ավանդույթները, տոներն ու ծեսերը:</p> <p>5.2.2 Վերլուծի հայ ժողովրդի ծագման մասին ավանդապատումները՝ ներկայացնի դրանց ազդեցությունը իր ինքնության ձևավորման վրա:</p> <p>5.2.3 Վերլուծի տեղանքի ու իրադարձությունների, պատմաաշխարհագրական տեղանունների հետ կապված ավանդապատումները:</p> <p>5.2.4 Քնահատի ազգային հոգևոր-մշակութային արժեքները՝ որպես համամարդկային արժեքներ:</p> <p>5.2.5 Ներկայացնի Հայաստանի Հանրապետության ազգային փոքրամասնությունների ավանդական մշակույթին ու կենցաղին:</p>	
Թեմայի բովանդակություն	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Մշակույթ և կենցաղ. ազգային տարազ, խոհանոց, կիրառական արվեստ: 2. Ավանդապատումներ. հայ ժողովրդի ծագում, տեղանք՝ աշխարհագրական և պատմական վայրեր: 3. Ավանդույթներ, ծեսեր, պետական և եկեղեցական տոներ: 4. Հաստատի ազգային փոքրամասնությունների ավանդական մշակույթն ու կենցաղը, ավանդույթներն ու տոները: 	
Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
<ul style="list-style-type: none"> • Թղթապանակի ստեղծում կիրառական արվեստի վերաբերյալ • Սահիկաշարի ստեղծում • Հարցազրույց տատիկների, պապիկների հետ • Գրի առնի տեղական ավանդույթներ ու ավանդապատումներ • Շաբաթօրյակի կազմակերպում պատմամշակութային և հոգևոր հուշարձաններում 	<p>Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ</p> <p>Վերլուծի ավանդապատումները, դրանց ունեցած ազդեցությունը տեղանունների, մեր ազգի ինքնության ձևավորման, հայի տեսակի ձևավորման վրա:</p> <p>Սովորողները ուսումնասիրում են այն ուղիները, որոնցով մենք բացահայտում և արտահայտում ենք գաղափարներ, համոզմունքներ, արժեքներ, զգացումներ, բնության երևույթներ, մշակույթի դրսևորումներ, արժևորում ենք գեղագիտական ճաշակն ու ստեղծարարությունը:</p>

Միջառարկայական կապերը թեմայում
Մայրենի-ազգային տոների ու ավանդույթների, կենցաղի նկարագրությունը Արվեստ-տոների բեմադրում, ազգային երգ ու պար
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված հիմնական դպրոցի վերջնարդյունքների հետ
Հ 15, Հ16, Հ17, Հ 25, Հ 28, Հ 30, Հ 31, Հ44, Հ45

Թեմա 3.	
Հայոց քրիստոնեական արժեհամակարգը	
Նպատակ	
Ձևավորել քրիստոնեության հոգևոր, բարոյական, արժեքային համակարգի հիմունքները ուսումնասիրելու, հոգևոր-ազգային կառույցի դերը հասարակության կյանքում կարևորելու հմտություն, հարգանք սեփական ավանդույթների նկատմամբ:	
Ուսումնասիրության հարցեր	
Ի՞նչ է քրիստոնեական արժեհամակարգը, ի՞նչ է խորհուրդը: Ինչպե՞ս է ընդունվել քրիստոնեությունը Հայաստանում որպես պետական կրոն: Արդյո՞ք կրոնական բազմազանությունն է տարբերակում ազգերին:	
Հիմնական հասկացություն	Ենթահասկացություն
Արժեք	«Հավատք», «Փոփոխություն»,
Վերջնարդյունք	
5.1.1 Ուսումնասիրի քրիստոնեության հոգևոր, բարոյական, արժեքային համակարգի հիմունքները: 5.1.2 Նկարագրի պատմական և մշակութային գործիչներին ու նրանց գործունեությունը քրիստոնեության ընդունման և տարածման գործում: 5.1.3 Մեկնաբանի քրիստոնեական եկեղեցու խորհուրդները: 5.1.4 Նկարագրի Հայաստանում բնակվող այլ ժողովուրդների կրոնա-դավանաբանական համակարգերը: 5.1.5 Համեմատի նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական արժեհամակարգերի ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները հայ հասարակության մեջ:	
Թեմայի բովանդակություն	
1. Քրիստոնեական արժեհամակարգ. աստվածաշնչյան առակներ, Նորկտակարանային պատմություններ:	

2. Քրիստոնեական եկեղեցու խորհուրդները: 3. Քրիստոնեության ընդունումը. առաքյալները: 4. Հայոց եկեղեցու սրբերը: 5. Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ, Ս. Մեսրոպ Մաշտոց: 6. Հայաստանում բնակվող ազգային փոքրամասնությունների կրոնա-մշակութային համակարգերը:	
Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
Աղբյուրների ուսումնասիրություն Դերային և համագործակցային խաղեր Իրավիճակների խաղարկում և քննարկում Բանավեճ	Ժամանակ և տարածություն Գոյությունը լիարժեք ընկալելու համար անհրաժեշտ է «մոտենալ» տարածությանը և ժամանակին/տարբեր մարդկանց կենցաղ, նրանց պատմություններ, ճանապարհորդություններ, մարդկության պատմության շրջադարձային կետեր, հայտնագործություններ, գյուտեր, ինչպես նաև անհատների և քաղաքակրթության միջև հարաբերությունները, դրանց փոխկապակցվածությունը տվյալ անձի, ազգի և մարդկության տեսանկյունից:
Միջառարկայական կապերը թեմայում	
Մայրենի- ստեղծագործությունների գրական արժեքի գնահատում Արվեստ- մանրանկարչության ուսումնասիրում, երգեր	
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված հիմնական դպրոցի վերջնարդյունքների հետ	
Հ 15, Հ16, Հ17, Հ 25, Հ 28, Հ 30, Հ 31, Հ44, Հ45	

Թեմա 4
Իմ հայրենիքի Էպոսը՝ «Սասնա ծռեր» և այլ ժողովուրդների Էպիկական պատումները
Նպատակ
Ձևավորել «Սասնա ծռեր» Էպոսի և այլ ժողովուրդների Էպիկական պատումների օրինակով ազգերի մշակութային առանձնահատկությունները վեր հանելու հմտություն:
Ուսումնասիրության հարցեր
Ի՞նչ է Էպոսը, ի՞նչ է ազատությունը, անկախությունը, հավասարությունը: Ինչպե՞ս է Էպոսում ներկայացված հայ ժողովրդի մշակութային առանձնահատկությունները:

Արդյոք ազատությունն ու անկախությունը կարևոր են պետություն ունենալու համար:	
Հիմնական հասկացություն	Ենթահասկացություն
Արժեք	«Մշակույթ», «Հարաբերություններ»,
Վերջնարդյունք	
<p>5.4.1. Վերլուծի «Սասունցի Դավիթ» էպոսում ներկայացված արժեհամակարգը:</p> <p>5.4.2. Համեմատի և հակադրի այլ ժողովուրդների էպոսներում ներկայացված արժեհամակարգը «Սասունցի Դավիթ» էպոսի հետ:</p> <p>5. 4. 3. Տարբերակի էպոսի հերոսների գործունեությունը:</p> <p>5. 4. 4. Մեկնաբանի էպոսի հերոսների բնավորության գծերը և գնահատի նրանց ազդեցությունը իր վարքի դրսևորման վրա:</p> <p>5. 4. 5. Հետազոտի և բացահայտի սեփական շրջապատում էպոսի <<մերօրյա>> հերոսներին:</p>	
Թեմայի բովանդակություն	
<ol style="list-style-type: none"> 1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսը: 2. Հասարակությունն էպոսում: 3. Կերպարներն էպոսում: 4. էպոսի դերը հայրենասիրության և ազգային արժեհամակարգի ձևավորման գործում: 5. Այլ ժողովուրդների էպոսները: 	
Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
<p>Հերոսների կերպարների ուսումնասիրում</p> <p>Աղբյուրի ուսումնասիրում</p> <p>Չեկոյց</p>	<p>Անհատներ և հարաբերություններ</p> <p>Ո՞վ եմ ես: Ո՞վ ենք մենք:</p> <p>Սովորողներն ուսումնասիրում են էպոսի հերոսների կյանքը, համոզմունքները, արժեհամակարգը, անձնական, ֆիզիկական, մտավոր, սոցիալական, հոգևոր առողջությունը, մարդկային փոխհարաբերությունները, ընտանիքում, ընկերական շրջապատում, համայնքում, ինչպես նաև մշակութային ընդհանրություններն ու տարբերությունները: էպոսի արժեհամակարգերի և իրենց արժեհամակարգերի համեմատություն են անում՝ տեսելու թե՞ էպոսի որ հերոսների արժեհամակարգի կրողներն են:</p>
Միջառարկայական կապերը թեմայում	
Մայրենի -առասպել, էպոս	

Բնագիտություն- կլիմայի կամ լանդշաֆտի փոփոխություն Մաթեմատիկա-օրացույց՝ լուսնային, արևային, շաբաթների բաժանում և այլն
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված հիմնական դպրոցի վերջնարդյունքների հետ
Հ 15, Հ16, Հ17, Հ 25, Հ 28, Հ 30, Հ 31, Հ44, Հ45

Թեմա 5.	
Անհատն ու հասարակությունը	
Նպատակ	
Ձևավորել անհատների դերը հասարակության ձևավորման գործում վերլուծելու, գնահատելու հմտություններ:	
Ուսումնասիրության հարցեր	
Ի՞նչ գործոններ են ազդում անհատի և հասարակության ձևավորման վրա: Ո՞րն է անհատի ունեցած ազդեցությունը հասարակության վրա: Արդյո՞ք անհատի ազդեցությունը հասարակության վրա միայն դրական է:	
Հիմնական հասկացություն	Ենթահասկացություն
Համակեցություն	Փոփոխություն, Չարգացում
Վերջնարդյունք	
5.5.1. Ուսումնասիրի անհատի ունեցած ազդեցությունը հայ հասարակության վրա: 5.5.2. Վերլուծի անհատի ունեցած դերը հասարակության զարգացման տարբեր բնագավառներում: 5.5.3. Գնահատի անհատի ունեցած դերը հասարակության կյանքում՝ ձևավորելով հարգալից վերաբերմունք նորարարություն արժեհամակարգի վերաբերյալ:	
Թեմայի բովանդակություն	
<ol style="list-style-type: none"> Ո՞վ է անհատը. քաղաքական, ռազմական, տնտեսական, մշակութային գործիչ: Ինչպե՞ս է ձևավորվում հասարակությունը: Անհատի դերը հասարակության կայացման գործում: 	
Առաջարկվող գործունեության ձևեր	Խաչվող հասկացություններ
Պաստառ Հարցում Թղթապանակ	Անհատական և մշակութային արժեհամակարգ Սովորողները ուսումնասիրում են այն ուղիները, որոնցով մենք բացահայտում և

	արտահայտում ենք գաղափարներ, համոզմունքներ, արժեքներ, զգացումներ, բնության երևույթներ, մշակույթի դրսևորումներ, արժևորում ենք գեղագիտությունը և ստեղծարարությունը:
Միջառարկայական կապերը թեմայում	
Մայրենի -ստեղծագործությունների գրական արժեքի գնահատում Մաթեմատիկա -հաշվարկներ, խնդիրների ստեղծում	
Կապը Հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված հիմնական դպրոցի վերջնարդյունքների հետ	
Հ 15, Հ16, Հ17, Հ 25, Հ 28, Հ 30, Հ 31, Հ44, Հ45	